

8. august 2024

Bemærkninger til reform af kontanthjælpssystemet, ophævelse af 225-timersreglen og kontanthjælpsloftet, fritidstillæg til børn, afklaring, rettighedsbaseret tilskud til medicin, m.v.

Mødrehjælpen vil gerne takke for muligheden for at komme med bemærkninger til forslag om lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om aktiv beskæftigelsesindsats, lov om individuel boligstøtte, lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag m.fl. (Reform af kontanthjælpssystemet, ophævelse af 225-timersreglen og kontanthjælpsloftet, fritidstillæg til børn, afklaring, rettighedsbaseret tilskud til medicin, m.v.).

Generelle bemærkninger

Mødrehjælpen mener generelt, at det er positivt, at der sker en forenkling af kontanthjælpssystemet, sådan som Ydelseskommisionen også anbefalede i sin rapport fra 2021¹. Kontanthjælpssystemet har i årtier været en politisk kampplads, som har resulteret i et kompliceret system, som ofte er blevet ændret – og dermed har været svært at finde rundt i, særligt for sårbare målgrupper, ligesom de utallige justeringer i ydelsesniveauer har givet målgrupperne en betydelig usikkerhed ift. deres forsørgelsesgrundlag.

Mødrehjælpen er dog meget kritiske over, at aftalepartierne ikke har udnyttet muligheden for at løfte endnu flere børn ud af fattigdom. Ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd vokser 47.200 børn op i fattigdom², og vi ved fra forskningen, bl.a. hos VIVE og Københavns Universitet, at en opvækst i fattigdom sætter dybe spor resten af livet: Både i forhold til sundhed, uddannelsesmuligheder, arbejdsmarkedstilknytning samt risiko for kriminalitet, misbrug mm^{3,4}. Det er under al kritik, at størstedelen af børnefamilierne i kontanthjælpssystemet fortsat har et forsørgelsesgrundlag under fattigdomsgrænsen (50 % af medianindkomsten, se beregninger nedenfor).

¹ <https://bm.dk/media/17892/ydelseskommisionen-afrapportering-web.pdf>

² <https://www.ae.dk/analyse/2023-11-stort-fald-i-antallet-af-fattige-boern-men-stadig-store-kommunale-forskelle>

³ [https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667\(21\)00275-9/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667(21)00275-9/fulltext)

⁴ <https://www.vive.dk/da/udgivelser/fattigdom-i-barndommen-har-konsekvenser-langt-ind-i-voksenlivet-3x87b2oz/>

Samtidig må vi også problematisere det langvarige økonomiske tomrum, som børnefamilier på kontanthjælp står i lige nu, hvor de midlertidige børnetillæg og inflationshjælpen er udløbet, mens det nye system og ydelser først træder i kraft 1. juni 2025. Det betyder, at mange familier i kontanthjælpssystemet er hårdt ramt lige nu. Mødrehjælpen mener, at der bør findes akutte politiske løsninger, indtil den nye aftale træder i kraft næste år.

Mødrehjælpen er dog positive over for de nye tillæg og tilskud, der indføres til børnefamilier i nærværende reform; både børnetillæg, enlig forsørger-tillæg, fritidstillæg og medicintilskud, men understreger samtidig, at det ikke løser problemerne med børnefattigdom i Danmark.

Dertil skal lægges, at nærværende lovforslag blot udgør én aftale på kontanthjælpsområdet ud af tre, som skal ses som et samlet hele, når vi vurderer det nye kontanthjælpssystem. Aftalen om "skærpede betingelser for at opnå ret til kontanthjælp", vurderes af Beskæftigelsesministeriet til at placere 10.000 nye voksne, som tilsammen har 11.000 børn⁵, på den laveste ydelse (den kommende mindstesats) og dermed skubbe dem ud i fattigdom⁶. Mødrehjælpen er dybt bekymrede for, at det vil få store konsekvenser for børnene i de familier, som rammes af de skærpede betingelser og som konsekvens overgår til den laveste ydelse. Det kan få betydning for familier, som pludselig ikke vil have råd til at betale deres boligudgifter, dagligvareindkøb, nødvendig medicin med mere. Det er også blevet problematiseret i høringsprocessen af lovforslaget om skærpede betingelser for at opnå ret til kontanthjælp, bl.a. KL og BL – Danmarks Almene Boliger.

Den tredje aftale om "en arbejdspligt til borgere som ikke opfylder beskæftigelseskravet i kontanthjælpssystemet" løser ikke de grundlæggende problematikker for familier i sårbare situationer. Der er tværtimod behov for at sikre en helhedsorienteret indsats som går på tværs af myndigheder, kommunale siloer og sektorer. Mennesker i sårbare positioner har brug for, at indsatserne understøtter hinanden, og at de brede helhedsorienterede indsatser skaber de nødvendige forandringer.

Specifikke bemærkninger

Ny ydelsesstruktur:

Mødrehjælpen bakker op om en forenkling af kontanthjælpssystemet med fokus på at skabe et mere gennemskueligt og administrerbart system.

Men Mødrehjælpen er meget bekymrede over, at mange børnefamilier i det nye system vil have et forsørgelsesgrundlag, som er mindre end den relative fattigdomsgrænse (50 % af medianindkomsten) – og at det vil være børnene, som kommer til at betale den højeste pris. I Mødrehjælpen har vi stor indsigt i, hvordan en opvækst i fattigdom sætter spor i børns liv både i forhold til sundhed, uddannelse, arbejdsmarkedstilknytning og andre

⁵ <https://www.altinget.dk/artikel/nye-tal-om-kontanthjaelpsaftale-11000-boern-risikerer-fremover-at-vokse-op-i-fattigere-hjem>

⁶ <https://bm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2023/10/skaerpet-beskaeftigelseskrav-sender-10000-borgere-paa-laveste-ydelse/>

risikofaktorer som kriminalitet, misbrug og problematisk adfærd⁷. Mødrehjælpen mener, at det i et velfærdssamfund som det danske ikke er acceptabelt, at børn lades i stikken på den måde.

Særligt par med børn vil med den nye mindste- og grundsats i alle familietyper have et forsørgelsesgrundlag, som er under fattigdomsgrænsen (se tabellerne nedenfor, markeret med rød), ligesom par med 3 eller 4 børn også vil have et forsørgelsesgrundlag under fattigdomsgrænsen på forhøjet sats. Det samme gælder enlige uden børn – de vil leve under fattigdomsgrænsen, uanset om de er på mindste-, grund-, eller forhøjet sats.

Mødrehjælpen er derfor grundlæggende meget kritiske over niveauet af de nye ydelser, som i stort omfang ligger under fattigdomsgrænsen og dermed også under en minimumslevestandard. Mødrehjælpen er også skeptiske over for de reelle beskæftigelseseffekter med det meget lave ydelsesniveau. Det Økonomiske Råd peger i deres rapport "Dansk Økonomi forår 2024" på, at der på kort sig er begrænsede effekter af de lave ydelser, mens der ikke er langsigtet beskæftigelseeffekt af de lave ydelser, samtidig med at det meget lave ydelsesniveau har en række utilsigtede effekter som ex øget kriminalitet⁸. Det samme dokumenterer Rockwoolfonden også i sin nye undersøgelse af starthjælpens effekter: Ingen langsigtede beskæftigelseeffekter, men en række negative effekter hos børnefamilierne med øget kriminalitet og ringere præstationer i uddannelsessystemet⁹. Derfor er Mødrehjælpen bekymrede for, at børnene også med det nye ydelsessystem vil betale den største pris – og at vi vil se lignende negative effekter hos de fattigste børnefamilier.

Det skal dog nævnes, at Mødrehjælpen er positive over for, at de enlige forsørgere med 1-4 børn på alle satser faktisk ender med et forsørgelsesgrundlag, som ligger over fattigdomsgrænsen på grund af det tillæg til enlige forsørgere, som indføres. Det er positivt, at børn af enlige forsørgere ikke skal leve i fattigdom, men Mødrehjælpen mener at aftalepartierne ender med at lade børnene med to forældre på kontanthjælp betale prisen. Det er skuffende, at aftalepartierne ikke løfter flere børnefamilier ud af fattigdom med nærværende reform.

Mindstesats:

	Enlige		Par	
	Lavindkomstgrænse ¹⁰	Disponibel indkomst, aftale om nyt kontanthjælpssystem (årligt) ¹¹	Lavindkomstgrænse	Disponibel indkomst, aftale om nyt kontanthjælpssystem (årligt)
0 børn	139.044	75.600	208.572	145.200

⁷ Samfundsøkonomen 2/2023: Konsekvenser af børnefattigdom, Rune Vammen Lesner, seniorforsker v. VIVE

⁸ <https://dors.dk/files/media/WEB%201078473%20Dansk%20%C3%98konomi.pdf>

⁹ <https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/lavere-ydelser-til-flygtningefamilier-giver-et-markant-samfunds-oeconomisk-tab/>

¹⁰ <https://www.statistikbank.dk/ifor10>

¹¹ [BEU Almdel endeligt svar på spørgsmål 119 Svar på BEU 118pdf \(ft.dk\)](#)

1 barn	180.756	188.400	250.284	226.800
2 børn	222.468	231.600	291.996	256.800
3 børn	264.180	271.200	333.708	277.200
4 børn	305.892	312.000	375.420	294.000

Grundsats:

	Enlige		Par	
	Lavindkomst-grænse ¹²	Disponibel indkomst, aftale om nyt kontant-hjælpssystem (årlig) ¹³	Lavindkomst-grænse	Disponibel indkomst, aftale om nyt kontant-hjælpssystem (årlig)
0 børn	139.044	86.400	208.572	151.200
1 barn	180.756	192.000	250.284	238.800
2 børn	222.468	234.000	291.996	265.200
3 børn	264.180	273.600	333.708	283.200
4 børn	305.892	315.600	375.420	300.000

Forhøjet sats:

	Enlige		Par	
	Lavindkomst-grænse ¹⁴	Disponibel indkomst, aftale om nyt kontant-hjælpssystem (årlig) ¹⁵	Lavindkomst-grænse	Disponibel indkomst, aftale om nyt kontant-hjælpssystem (årlig)
0 børn	139.044	123.600	208.572	225.600
1 barn	180.756	214.800	250.284	284.400
2 børn	222.468	260.400	291.996	302.400
3 børn	264.180	298.800	333.708	320.400
4 børn	305.892	340.800	375.420	333.600

Mødrehjælpen mener også, at der bør være en særlig opmærksomhed på de familier, som vil opleve en væsentlig nedgang i forsørgelsesgrundlag med den nye reform. Beskæftigelsesministeriet estimerer, at 10.000 borgere, og deres 11.000 børn, i det nye system vil ryge ned på mindstesats – og dermed opleve en væsentlig nedgang i forsørgelsesgrundlag¹⁶. Derfor mener Mødrehjælpen, at der skal være særlig opmærksomhed på at støtte disse overgange for børnefamilierne ex ift. boligudgifter¹⁷. Det vil være afgørende, at der gøres en indsats for at hjælpe familierne med at finde en acceptabel bolig, som de har råd til med deres nye ydelse. Derudover mener Mødrehjælpen også, at familierne som ikke opfylder beskæftigelseskravene i lovens §11 stk. 3 skal hjælpes langt mere

¹² <https://www.statistikbank.dk/ifor10>

¹³ [BEU Almdel endeligt svar på spørgsmål 119 Svar på BEU 118pdf \(ft.dk\)](#)

¹⁴ <https://www.statistikbank.dk/ifor10>

¹⁵ [BEU Almdel endeligt svar på spørgsmål 119 Svar på BEU 118pdf \(ft.dk\)](#)

¹⁶ <https://bm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2023/10/skaerpet-beskaeftigelseskrav-sender-10000-borgere-paa-laveste-ydelse/>

¹⁷ <https://bm.dk/media/17892/ydelseskommisionen-afrapportering-web.pdf>

helhedsorienteret med fokus på at skabe forandringer i andre dele af familiens liv, hvis det er det, der skal til for at få en forælder i beskæftigelse, jf. de generelle kommentarer ovenfor.

Lempeligere indkomstfradrag:

Mødrehjælpen er positive over, at der indføres lempeligere indkomstfradrag med nærværende kontanthjælpsreform, så borgere på kontanthjælp kan få en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet med småjobs og lignende.

Mødrehjælpen mener dog også, at der er afgørende, at familier på kontanthjælp hjælpes helhedsorienteret for at skabe de forandringer i familien, der skal til, for at få en forælder i beskæftigelse, da det ofte skyldes mange forskellige forhold i familierne, hvis en forælder ikke er i beskæftigelse. Det kan være social kontrol, alvorlig sygdom, skolevægring eller lignende. Det er afgørende, at familierne får hjælp til at alle sådanne forhold for at øge sandsynligheden for at de kan varetage et arbejde.

Det har Mødrehjælpen arbejdet med i vores partnerskaber med Aarhus og Københavns kommune "Unge familier på vej", hvor vi har arbejdet med kommende og nye unge forældre for at sikre, at de starter uddannelse eller får et arbejde på den anden side af endt barsel. Mødrehjælpen finder også, at indsatsen "Opgang til Opgang" i Aarhus Kommune er et godt eksempel på en helhedsorienteret beskæftigelsesindsats, som har vist gode resultater; bl.a. 51 % af forældrene er kommet i beskæftigelse, 21 % af forældrene er efter mange år i kontanthjælpsystemet blevet afklaret til førtidspension og børnenes fravær i skolen er faldet med 25 %, ligesom de unges beskæftigelse i fritidsjobs er steget med 66 %¹⁸.

Boligstøtteloft

Med den nye reform fjernes kontanthjælpsloftet, og der indføres et boligstøtteloft i stedet. Mødrehjælpen bakker op om en fjernelse af kontanthjælpsloftet, som tidligere har holdt familier i fattigdom – og samtidig været meget kompliceret med 29 forskellige lofter.

Mødrehjælpen er dog meget bekymrede for indførelsen af det nye boligstøtteloft, som betyder, at par, der modtager forhøjet sats, vil være omfattet af loftet over boligstøtten på maksimalt 350 kr. (2024-niveau). Mødrehjælpen er grundlæggende bekymrede for, at boligstøtteloftet vil medføre en nedgang i støtte til boligudgifter for nogle familier, særligt når muligheden for at få tildelt "særlig støtte" omlægges.

Fritidstillæg

Mødrehjælpen er meget positive omkring indførelsen af det nye fritidstillæg, som med den nye reform kan sikre børnefamilier et tilskud til børns fritidsaktiviteter, udstyr og kulturelle oplevelser. Mødrehjælpen har stor indsigt i, hvordan en opvækst i fattigdom, netop også risikerer at føre til en fattigdom på fællesskaber og oplevelser, fordi familiens

¹⁸ https://sus.dk/wp-content/uploads/2023/08/SUS-Opgang-til-Opgang_Online_final17aug-2-komprimeret.pdf

stramme økonomi forhindrer børnene i at kunne gå til fritidsaktiviteter, have det rigtige udstyr eller kunne få kulturelle oplevelser, som en tur i biografen eller på museum.

I Mødrehjælpens familiepanelsundersøgelse fra vinteren 2023, peger 82 % på at de har svært ved at give deres børn oplevelser som fx en tur i biografen og 63 % peger på, de har svært ved at få råd til fritidsaktiviteter. 42 % peger på, at de har svært ved at få råd til arrangementer på skolen og børnefødselsdage¹⁹. Derfor mener Mødrehjælpen, at det er vigtigt, at børnefamilier på kontanthjælp fremover kan få 450 kr. (2024-niveau) pr måned til børn under 18 år.

Mødrehjælpen er dog bekymrede for det administrative set-up, da kommunerne skal sikre dokumentation for brugen af 1/3 af fritidstillægget til det øremærkede formål. Mødrehjælpen er bekymrede for, at de allermest sårbare familier ikke vil have overskud til at dokumentere udgifterne – og at dette vil ende med at betyde, at deres fritidstillæg bortfalder. Mødrehjælpen mener derfor, at kravet om dokumentation skal afskaffes. Derudover vil Mødrehjælpen også gerne understrege behovet for information og vejledning til forældre om retten til fritidstillægget i kommunerne. Mødrehjælpen mener, at det er afgørende, at kommunerne henvender sig til forældre om fritidstillægget samt, at der tilbydes vejledning til forældrene i kommunen. Kommunalt personale i fx dag- og fritidstilbud og på skolerne kan også vejlede forældre om mulighederne for fritidstillæg. Kommunerne bør også understøtte børns deltagelse i fritidsaktiviteter ved at tilbyde fritidsvejledning, følgerordninger og anden social støtte, målrettet de børn, hvis forældre lever i økonomisk fattigdom og mangler socialt overskud. På den baggrund anbefaler Mødrehjælpen også, at ordningen med fritidstillægget følges tæt og evalueres for at sikre, at ordningen får de tilsigtede effekter.

Mødrehjælpen er også bekymrede over, at fritidstillægget reduceres til en fjerdedel for enlige forsørgere, som også modtager mindste- eller grundsats og derfor også er berettigede til at modtage enlig forsørger-tillæg. Det vil reelt betyde, at enlige forsørgere kun modtager 112,5 kr. (2024-niveau) som fritidstillæg. Det beløb er så lavt, at Mødrehjælpen er bekymrede for, om tillægget reelt vil kunne afhjælpe de afsavn som børn af en enlig mor eller far oplever ift. fritids-, kultur-, og sociale fællesskaber. Mødrehjælpen mener, at børn af enlige forsørgere skal have samme ret til at få tilskud til fritidsaktiviteter, som børn af samlevende par på kontanthjælp, og at det reducerede tillæg skal fjernes.

Derudover er Mødrehjælpen også kritiske overfor, at fritidstillægget kun ydes til maksimalt tre børn pr. familie. Familier med mange børn (mere end 3) vil uagtet om de er på mindste-, grund-, eller forhøjet sats have et forsørgelsesgrundlag, som ligger under fattigdomsgrænsen (jf. beregninger ovenfor), og derfor er det meget kritisabelt, at de ikke er berettigede til fritidstillæg til alle børn.

Børnetillæg

Mødrehjælpen er positive over indførelsen af et børnetillæg med en ny §17 i lov om aktiv socialpolitik, da det er afgørende, at børnefamilier på kontanthjælp ikke fastholdes i

¹⁹ [Familiepanelsundersogelse-11.23-Familieoekonomi-bekymringer-for-julen.pdf \(moedrehjaelpen.dk\)](#)

fattigdom, og at fattigdommen ikke får langsigtede konsekvenser for børnene. Mødrehjælpen er dog ærgerlige over, at børnetillægget blot ydes én gang til forsørger uanset antallet af børn. Det er tydeligt af beregningerne ovenfor, at særligt børnefamilier med to voksne bliver ramt af de nye ydelser. Det risikerer at gå ud over børnene. Mødrehjælpen mener derfor, at børnetillægget skal følge børnefamiliens størrelse, så der ydes et større børnetillæg for familier med stor forsørgelsesbyrde.

Enlig forsørger-tillæg

Mødrehjælpen er også meget positive over indførelsen af et enlig forsørger-tillæg med en §18 i lov om aktiv socialpolitik til modtagere af mindste- eller grundsats. Mødrehjælpen har indgående kendskab til hvordan mange enlige forsørgere kæmper for at få hverdagen til at hænge sammen, særligt økonomisk.

I Mødrehjælpens familiepanelsundersøgelse fra vinteren 2023 (hvoraf ca. 7 ud af 10 er enlige forsørgere) angiver 71 %, at de undlader at købe frugt og grønt, fordi de ikke har råd og 64 % angiver, at de undlader at spise tre måltider om dagen, fordi de ikke har råd²⁰. Og det har store konsekvenser for deres børn. Mange af de enlige forsørgere er bekymrede for, at deres børn får et for stort ansvar for familiens økonomi, og at de står udenfor fællesskaber, fordi de ikke kan deltage i aktiviteter eller arrangementer, der koster penge.

For Mødrehjælpen er det altså afgørende, at enlige forsørgere får et tillæg, der sikrer, at børn med en enlig mor eller far har et forsørgelsesgrundlag som ligger over fattigdomsgrænsen (jf. beregninger ovenfor). Mødrehjælpen er dog kritiske over, at enlige forsørgere, der modtager forhøjet indsats, ikke er berettigede til enlig forsørger-tillæg.

Medicintilskud:

Mødrehjælpen er meget positive over indførelsen af ret til at få dækket egenbetaling ved køb af tilskudsberettiget medicin for personer i kontanthjælpssystemet og deres børn. Mødrehjælpen ved fra vores undersøgelser, at mange familier på kontanthjælp har svært ved at få råd til nødvendig medicin. I vores familiepanelsundersøgelse fra vinteren 2023 angiver 60 % af familierne, at de inden for de sidste tre måneder har undladt at købe lægeordineret medicin, fordi de ikke havde råd²¹.

Mødrehjælpen er dog ærgerlige over, at kontanthjælpsmodtagere først er berettigede til tilskud til medicin, når de har været på kontanthjælp i 12 af de seneste 18 måneder, da det risikerer at betyde, at mange voksne fortsat ikke vil have råd til akut nødvendig medicin. Mødrehjælpen mener, at der skal være muligt for kontanthjælpsmodtagere at få tilskud til medicin fra den dato, hvor kontanthjælpen påbegyndes, ligesom det er tilfældet med nødvendig medicin til børn af kontanthjælpsmodtagere.

Derudover er Mødrehjælpen også kritiske over for det faktum, at kontanthjælpsmodtagere kun er berettigede til tilskud tilsvarende prisen på det billigste lægemiddel – også i

²⁰ [Familiepanelsundersøgelse-11.23-Familieøkonomi-bekymringer-for-julen.pdf \(moedrehjaelpen.dk\)](#)

²¹ [Familiepanelsundersøgelse-11.23-Familieøkonomi-bekymringer-for-julen.pdf \(moedrehjaelpen.dk\)](#)

tilfælde, hvor lægen har ordineret et bestemt præparat. Mødrehjælpen mener, at der skal ydes tilskud svarende til den reelle pris på lægemidlet i tilfælde, hvor lægen har ordineret et bestemt præparat, da der altid vil være en sundhedsfaglig grund til at lægen ordinerer præparatet.

Ret til afholdelse af ferie

Mødrehjælpen er meget positive over, at reglerne for afholdelse af ferie ensrettes, så alle borgere i kontanthjælpssystemet (inkl. borgere på den nye mindstesats) får mulighed for at afholde fire ugers ferie – og at det vil være muligt at få supplerende kontanthjælp til deres feriegodtgørelse. I Mødrehjælpen ved vi, fra vores arbejde, at det kan være meget stressende at være i kontanthjælpssystemet i mange år, og derfor er det positivt, at der nu bliver givet mulighed for, at de allerfattigste familier kan afholde ferie. Mødrehjælpen mener dog, at det er ærgerligt, at retten til ferie for kontanthjælpsmodtagere på mindstesats, først træder i kraft, når de har modtaget kontanthjælp i 12 måneder.

Spørgsmål til høringssvaret kan stilles til politisk konsulent Sofie Enstrøm på sle@moedrehjælpen.dk

De bedste hilsener

Ninna Thomsen
Direktør